

و بست علمي او څېړنيزه مجله

کال گڼه ټوک

۱۴۰۱ دوهمه لومړی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بُست علمي او خپرنيزه مجله

بُست پوهنتون

لومړی ټوک – دوهمه گڼه

کال – ۱۴۰۱

بُست علمی او خپرنیزه مجله بُست پوهنتون

د امتیاز خاوند: بُست پوهنتون

مسؤل مدیر: پوهنمل دوکتور ناصر ضیا ناصری

کتنپلاوی:

پوهندوی رضوان الله مملوال	← پوهنوال دوکتور احمد جاوید پویش
پوهنمل عبدالعزیز صابر	← پوهنوال دوکتور خال محمد احمدزی
پوهنمل عبدالولي هجران	← پوهندوی دوکتور غلام رسول فضلي
پوهنمل حنیف الله باوري	← پوهندوی دوکتور علی احمد
پوهنیار عبدالولی همت	← پوهنمل دوکتور عبدالوهاب حکمت
پوهنیار بشیر احمد بابا زوی	← پوهنمل دوکتور ناصر ضیا ناصري
خان محمد وفا	← پوهندوی نیاز محمد زاهدي
ډاکټر ذبیح الله انوری	

ډیزاین: د بُست پوهنتون دخپرنیزو او فرهنگي چارو مدیریت

د خپرولو کال: ۱۴۰۱

پته: بُست پوهنتون، لښکرگاه، هلمند، افغانستان

د بُست پوهنتون د رئیس پیغام

په نني ژوند کې د یوې علمي مؤسسي یو له مسؤلیتونو څخه دا دی، چې نه یواځې خپل محصلان د پوهې په گانه سمبال کړي، بلکې د پوهنتون د لوړو زده کړو لرونکو پوهانو او استادانو د علمي زیرمتون څخه داسې څه وخت په وخت راوباسي، چې د ټولني د ژوند د اړتیاوو د پوره کولو لپاره او یا لږ تر لږه د ټولني د لوستي قشر د خبرولو او که وکولای شي له هغوی څخه د عمل په ډگر کې د گټې اخیستنې په موخه، په کار واچول شي.

و دې موخې ته د رسیدلو لپاره پوهنتون باید یو داسې علمي خپرندویه ارگان ولري، چې په هغه کې د پوهنتون ټول با صلاحیته منسوبین که هغه استاد وي، که کارکوونکی او که زده کړه یال، خپلې علمي او څېړنيزي مقالې او لیکنې د کاغذ پر مخ باندې کښیښودلای شي.

زما په شخصي آند پدې مجله کې لکه له نوم څخه چې یې ښکاري، باید داسې مسائل را برسیره شي، چې نه یواځې په پوهنتون پورې راگیر پاتې شي، بلکې په عام ډول سره د افغانې ټولني او په ځانګړي ډول سره د هلمند ولایت د اوسیدونکو نني او سبا ژوند ته په کتلو سره، بریالیتونونه، ستونزې، وړاندیزونه او د حل لارې-چارې، وړاندې کړل شي. هغه وخت به د بُست پوهنتون علمي مجله یواځې د بست پوهنتون نه، بلکې د ټول هلمند ولایت، آن د سیمي او ټول افغانستان په کچه د پوهې او څېړنې په برخه کې د وخت د غوښتنو سره سم، د پاملرنې وړ او و ځوان نسل ته د یوې سمې لارې د ښودلو په موخه، یوه محبوبه او پر زیاتو خلکو باندې گرانه مجله وي او په ټول هیواد کې به خپل مینه وال ولري.

دا مجله به د بُست پوهنتون د مشرتابه، استادانو، محصلانو، فارغانو او ټولو مینه د علمي او څېړنيزو مقالو د خپرولو لپاره که هغوی د پوهې په هر ډگر کې چې وي، یو څېړنيز ارگان وي، چې و خپریدلو ته به یې ټول مینه وال په تمه ناست وي. څومره به پرځای او ښه خبر وي، چې د ټولني لوستی قشر په تیره بیا د بست پوهنتون محترم استادان، فارغ شوي او بر حاله محصلان د علمي او څېړنيزو مقالو ولیکلو ته وهڅول شي.

زه د بُست پوهنتون د ټولو منسوبینو په استازیتوب ویاړ لرم، چې د بُست پوهنتون د علمي مجلې د خپریدلو له امله د محترم مؤسس، محترم علمي مرستیال او د څېړنې له محترم آمر او همدا رنگه د مجلې له ټولو کارکوونکو او پرسونل څخه د زیار او زحمت په گاللو سره چې مجله یې و خپریدلو ته چمتو کړې ده، مننه او قدرداني وکړم، ټولو ته د زړه له کومې مبارکي وایم او هیله لرم چې د بُست پوهنتون د علمي مجلې کارکوونکي به خپل رسالت د پوهنتون او ټول هلمندې ولس او په اخری تحلیل کې د ټول افغان ملت پر وړاندې په پوره او ټینګ عزم سره سرته ورسوي.

په درنښت

ډیپلوم انجنیر محمود سنگین

سريزه

بُست پوهنتون وياړ لري چې د خپل علمي پرمختگ په لاره کې يې يو بل ډير مهم او اړين گام پورته کړ او هغه د بُست د علمي او څيړنيزي مجلې د لومړۍ گڼې خپرېدل دي . تر هر څه دمخه د پوهنتون ټولو استادانو ، محصلانو او د علم او پوهې د لوی کور مينه والو ته د بُست د علمي او څيړنيزي مجلې د خپرېدلو مبارکي وړاندې کوم او ددې سره جوخت د ټولو ملگرو څخه چې ددې مجلې د جواز په تر لاسه کولو ، ترتيبولو او خپرولو کې يې نه ستړې کېدونکې ونډه اخيستې ده د زړه له کومې مننه کوم .

د علمي کور کهول او اړوند کسانو ته ښکاره ده او پوره باور لري چې د نننۍ نړۍ هر اړخيزه پرمختگ د پوهانو د علمي څيړنو د زيار له برکته ممکن سوی او د لوړو زده کړو مؤسسي ، اکادميک انستيتوتونه او څيړنيز علمي مرکزونه پکښې مرکزي او پريکنده رول لوبولی دی .

همدې اصل او ارزښت ته په کتو سره بُست پوهنتون غواړي د پرمختللو اکاډميکو نورمونو په رعايت د تدريس ، علميڅيړنو او نوښتونو له لارې مسلکي کادرونه وروزي او د معياري تحصيلي اسانتياوو او زمينو په برابرولو سره د ټولنې ځوانانو ته معياري او د لوړ کيفيت لوړې زده کړې وړاندې او د علميڅيړنو پر بنسټ د کره پوهنيزو اثارو د توليد زمينه برابره کړي ، ترڅو د لوړو زده کړو او مسلکي پوهې په ډگر کې د گټورو مهارتونو په تر لاسه کولو او د خپلو رښتينو اهدافو په لاسته راوړلو سره د ټولنې او هيواد په پرمختگ او رغونه کې رغنده ونډه واخلي او د رښتيني خدمت جوگه شي .

ژمن يو چې د هلمند ولايت ، گاونډيو ولايتونو او په ټول هيواد کې ځوان نسل ته د اسلامي ، ملي او کلتوري ارزښتونو په رڼا کې معياري د علمي او مسلکي لوړو زده کړو او پراخو علمي څيړنو زمينه برابره او ټولني او هيواد ته ژمن او روزل سوي کادرونه وړاندې کړو .

د اوس لپاره د بُست علمي او څيړنيزه مجله يوازي د **سائينسي علومو** په برخه کې علمي او څيړنيزي مقالې او ليکني د چاپ او نشر د تگلارې سره سم مني او خپروي او هيله مند يو چې په راتلونکې کې به نورې برخې هم ور زياتي کړل سي .

ډاډ لرم چې د بُست پوهنتون استادان ، محصلان او علمي کارمندان به انشاء الله ، نن ، سبا او په راتلونکې کې د خپلي علمي څيړنيزي مجلې د خپرولو له لارې خپل دغه دروند خو وياړلی دين (پور) ادا کړي . همدا ډول ټولو د علم او پوهې څښتنانو او مينه والو ته په مينه سره بلنه ورکوو چې ددې علمي او څيړنيزي مجلې او د بُست پوهنتون د پرمختگ په لاره کې خپلي علمي او څيړنيزي ليکني ، آندونه ، وړاندیزونه او رغنده نيوکي او مرستي د تل په شان راولوروی او د علم ددې ستر کور په ودانولو کې د خپلي ديني ، او ملي برخي د ادابني وياړ راوبخښی .

مور هوډ کړيدي او هيله مند يو چې انشاء الله د وخت په تيريدو سره به د خپل هيواد و بچيانو او ځوان نسل ته د تدريس ، ښه روزني او څيړنيز هاند لپاره اړيني او د پام وړ اسانتياوي برابرې کړو تر څو په لومړي پړاو کې خپلو هلمندوالو بيا د سهيل لويديځي حوزي او په پای کې ښي و ټولو هيوادوالو ته د يو داسې چوپړ مصدر وگرځي چې زموږ د ځوريدلي اولس او ويجاړشوي هيواد اقتصادي ، فرهنگي ، سياسي او ټولنيزي ستونزي حل او افغانستان د نړي د پرمختللو هيوادونو په ليکه کې ودريري .

لړليک

د مقالې عنوان

د صفحې

شمېره

۱	د هلمند ولايت بُست روغتون کي د پيپتک قرحاتو د تثقب پېښو څېړنه ډاکټر رحمت الله مایار، پوهندوی ډاکټر علي احمد، ډاکټر ذبیح الله انوري
۸	د هلمند ولايت بُست روغتون کی د غیرمستقیم مغبنی چوره د واقعاتو څېړنه ډاکټر محمد گل امین، پوهندوی ډاکټر علی احمد، ډاکټر ذبیح الله انوری، ډاکټر سید بسم الله سجادي
۱۶	د هلمند ولايت بُست روغتون کي د هيموروييد د پېښو څېړنه ډاکټر عبدالمنان دوست، ډاکټر ذبیح الله انوري، ډاکټر سید بسم الله سجادي
۲۲	Global system for mobile communications of infrastructure, Security and Features Sayed Naseer Ahmad Agha, Khan Mohammad Wafa
۲۹	د هلمند ولايت د افغان پُست دولتي شرکت د مصارفو او عوايدو اقتصادي تحليل پوهندوی ډاکټر علی احمد، عبدالکریم کریمي، پوهندوی نقیب الله مجددي
۳۹	د کندهار په ميرويس حوزوي روغتون کي د کترکت د عمليات وروسته Iris Prolapse پېښو څېړنه ډاکټر محمد داود نورزاد، ډاکټر ذبیح الله انوري، ډاکټر سید بسم الله سجادي
۴۴	د هلمند ولايت په بُست روغتون کي Ischemic Heart Diseases د پېښو تحليل ډاکټر صديق الله فضلي، پوهندوی ډاکټر علي احمد، ډاکټر ذبیح الله انوري، ډاکټر سید بسم الله سجادي
۵۱	په هلمند ولايت کي د الکترونيکي بانکدارۍ په قبلولو باندي اغېزمن عوامل محب الله آمیني، پوهنیار عبدالله زیارمل، نوماند پوهنیار صفت الله آشنا
۵۶	د وایرلس شبکي او CDMA (کوډ ویشنه او څو ځلي لاسرسي) پیژندنه حسن خان مخلص، خان محمد وفا
۶۷	د وزیر محمد اکبر خان په روغتون کي د پیلون د کسرونو د پېښو څېړنه ډاکټر محمد خالد نظر، ډاکټر ذبیح الله انوري، ډاکټر سید بسم الله سجادي

د کندهار په میرویس حوزوي روغتون کې د کترکت د عملیات وروسته د Iris prolapse پېښو څېړنه

ډاکټر محمد داود نورزاد^{۱*}، ډاکټر ذبیح الله انوري^۲، ډاکټر سید بسم الله سجادي^۳

^{۱،۲،۳} جراحی خانگه، طب پوهنځی، بټ پوهنتون

د مسؤل ایمیل آدرس: dawoodnoorzad71@gmail.com

لنډیز

دا څېړنه چې د کندهار میرویس حوزوي روغتون کې د سترگو په خانگه کښې ترسره سوې ده، یو د (Descriptive) له ډول څخه شمېرل کېږي، چې په دې څېړنه کې ټول ٢١٦ تنه هغه ناروغان تر څېړنې لاندې ونيول سول، کوم چې د کترکت څخه شاګي او په دې روغتون کې ورته عملیات اجرا سوې دی، د څېړنې عمده موخې د نهو میاشتنو په جریان کې د کترکت د عملیات نه وروسته د Iris Prolapse پېښو فریکونسي او Pattern لاسته راوړل نظر عمر، جنس، ناروغ سکونت، خطري فکتورونو، اختلاطاتو او مترافقه ناروغیو ته وو، د دوی څخه د نارینه ناروغانو شمېر ١٢٤ تنه و چې (٥٧،٤٠٪) او ښځینه ناروغانو شمېر یې ٩٢ تنه و، چې (٤٢،٥٩٪) جوړوي، چې د دوی Ratio عبارت ده له $M:F = 1.34:1$ او په دې څېړنه کې د عمر له نظره هغه ناروغان چې د ٤٥ څخه تر ٨٥ کالو عمر درلود شامل دي، چې له دې جملې څخه صرف یو تن اختلاط ورکړی، چې د سلني له نظره ٠،٤٦٪ کیږي، چې هغه هم د جنس له نظره نارینه او د عمر له نظره په ٥٤-٦٥ کلنۍ کې واقع سوې دی، څرنگه چې په دنیا کې د وړندوالي له عمده سببونه څخه یو هم کترکت دی، نو موږ باید د کترکت په اختلاطاتو باندې ځان ښه پوه کړو، ځکه که (Iris Prolapse) ژر تداوي نه سي د سترګې د داخل مستقیم ارتباط د سترګې د خارج سره پیدا کوي، چې انتان د همدې لارې څخه د سترګې داخل ته انتقالیږي، چې د سترګې د التهاب، وړندوالي او ځینې وخت د سترګې د له منځه تللو سبب هم کیږي، په دې څېړنه کې د عمر له نظره د ٢٠-٨٠ کلنۍ پورې ناروغان تر څېړنې لاندې نیول سوي دي، چې عمده برخه یې ٥٠-٦٩ کلنۍ پورې ناروغان تشکیلوي.

کلیدي کلیمې: د کترکت اسباب، د کترکت اختلاطات او د ECCE پروسیجر.

سريزه

ج. مواد

په دې څېړنه کې د هغه سامان آلاتو څخه استفاده سوې، کوم چې زموږ په هيواد کې ستنډرډ دي، يعنې د عامې روغتيا وزارت له خوا د تائيد څخه وروسته د استفادې وړ گرځيدلي لکه هغه اسناد چې د يوه ناروغ د تاريخچې د ليکلو لپاره په هر روغتون کې موجود دي او هغه لابراتواري امکانات چې د عامې روغتيا وزارت لخوا او هر روغتون ته د استعمال او معيانتو د اجرا لپاره ورکړل سوي دي او د دې ترڅنگ د لومړنۍ او دوهمې معلوماتو څخه استفاده سوې ده، چې لومړني معلومات د ۲۱۶ ناروغانو څخه چې روغتون ته يې مراجعه کړې وه ترلاسه سوي او دوهمې معلومات د معتبرو کتابونو او ويب سايټو د کارولو څخه ترلاسه سوي دي.

د. احصائيو تحليل

راټول سوي ارقام د گرافونو او چارټونو په شکل باندې ارائه کيږي، چې په ترتيب او تهيه کې يې د Excel پروگرام څخه استفاده سوې ده او پيښې نظر مختلفو خصوصياتو ته دسته بندي سوي او ارائه سوي دي.

نتيجه او مناقشه

په ECCE عمليات کې د قرنيې او سکليرا د اتصال په ناحيه کې ۸-۱۲ ملي مترو يو شق اجرا کيږي او بيا کپسولوتومي کيږي، چې بيا هسته راوځي کورتيکس اسپايرشن صورت نيسي او وروسته مصنوعي عدسيه په PC کې ايښودل کيږي او جرحه بنديږي.

څرنگه چې دا څېړنه په Prospective ډول د ميرويس حوزوي روغتون د سترگي په ډيپارټمنټ کې د کترکت پر ۲۱۶ ناروغانو باندې چې د سترگي په عمليات خانه کې د E,C,C,E په طريقه د 01-04-1392 تاريخ الی 28-12-1392 پورې عمليات سوي دي، چې د دغه ۲۱۶ ناروغانو د جملې څخه يې ۱۲۴ نارينه او ۹۲ يې ښځينه ناروغان دي، چې عمري د دي ناروغانو د ۴۵-۸۵ کلنۍ پورې دی .

جدول (۱): د Iris Prolapse د اختلاط سلنه د هيواد له نظره

هيواد	پاکستان	افغانستان
د ټولو عمليات سويو ناروغانو تعداد	1457	216
د Iris Prolapse سلنه	0,2%	0,56%

سرچينه: د روغتون د احصايوي ادارې راپور

د پاکستان هيواد په ضياء الدين روغتون کې پر ۱۴۵۷ ناروغانو باندې کترکت عمليات اجرا سوي دي، چې په دي کې ۴ ناروغان يعني 0,2% ناروغان Iris Prolapse اختلاط ورکړی دی او د کندهار په ميرويس حوزوي روغتون کې ۲۱۶ ناروغانو د جملې څخه چې E,C,C,E په

کترکت هغه ناروغي ده، چې د نړۍ په هر برخه کې خپلک ورسره لاس او گريوان دي او دا ناروغي دواړه جنسونه (نارينه او ښځينه) مبتلا کوي، چې عمده علتونه يې لوړ عمر، د شکر ناروغي او هم د زيات وخت لپاره Steroid استعمال او Ultraviolet شعاع بلل کيږي. کترکت د سترگي د lens و خړوالي Cloudy ته وايي، کله چې موږ يو شي ته گورو شعاع يا رڼا زموږ و سترگي ته تيريږي، و سترگي ته د حدقې يا Pupil د لارې څخه راسا داخليږي، عدسيه يا lens يې پر Retina باندې متمرکز کوي، شبکيه يا Retina زموږ د سترگي د خلفي قسمت عصبي طبقه ده، کله چې Lens شفاف سي نو کولای سي چه رڼا پر شبکيه باندې Focus کړي او کله چه خړه يا Cloudy سي بيا نو دا وظيفه نه سي اجراء کولای، چې ودې حالت ته کترکت وايي (۱).

د کترکت د عمليات په واسطه خړه سوې عدسيه ليري کيږي او په عوض يې مصنوعي عدسيه يا Artificial Lens چې ورته IOL ورته وايي ځای پر ځای کيږي، چې د عمليات په وخت کې اختلاط هم ورکوي چې درې ډوله دي:

1. د عمليات په جريان کې اختلاط
2. د عمليات څخه لږ وخت وروسته اختلاط
3. د عمليات څخه زيات وخت وروسته اختلاط

په ECCE عمليات کې د قرنيې او سکليرا د اتصال په ناحيه کې ۸-۱۲ ملي مترو يو شق اجرا کيږي او بيا کپسولوتومي کيږي، بيا هسته راوځي چې کورتيکس اسپايرشن صورت نيسي او وروسته مصنوعي عدسيه په PC کې ايښودل کيږي او جرحه بنديږي (۲).

مواد او کړنلاره

الف. د څېړنې ځای او وخت

دا څېړنه د کندهار ميرويس حوزوي روغتون د سترگو په څانگه کې د پيښو Frequency او Pattern په ۱۳۹۲ کال کې ترسره سول چې ۹ مياشتي يې په برکي ونيولي.

ب. د څېړنې ډيزاين

دا څېړنه په تشریحي (Descriptive) ډول ترسره سوې ده، دا څېړنه پر ۲۱۶ ناروغانو باندې چې د کترکت د عمليات وروسته د Iris Prolapse واقعات ورکړي وو، په ميرويس حوزوي روغتون کې د نهو مياشتو په جريان کې په ۱۳۹۲ هـ ش کال کې مراجعه کړې وه، ترسره سوې ده.

په دریم او څلورم کټگوري د سترگي په ډیپارتمنت کي د E,C,C,E په طریقه عملیات سوي دي.

طریقه عملیات سوي دي، صرف 1 یو ناروغ او 0,45% د Irisprolapse اختلاط ورکړی دی.

جدول (۵): د عملیات څخه یو ورځ وروسته د کترکت ناروغانو سلنه د دید او Vision له نظره

Sex	Good vision	Borderline vision	Poor vision
Male	31	43	50
Female	19	27	46
Total	40	70	96

سرچینه: د روغتون د احصایوي ادارې راپور

په پورته جدول کي د ټول ۲۱۶ ناروغانو څخه ۴۰ ناروغان یې Good Vision درلود. چي ۳۱ تنه ناروغان نارینه او ۱۹ تنه ناروغان ښځینه وو، ۷۰ تنه ناروغان Borderline Vision درلودی، چي ۴۳ ناروغان نارینه او ۲۷ ناروغان یې زنانه وو او ۹۶ تنه ناروغان Poor Vision درلودی، چي ۵۰ تنه ناروغان نارینه او ۴۶ تنه ناروغان یې ښځینه وو.

جدول (۶): د عملیات څخه یو هفته وروسته د کترکت ناروغانو سلنه د دید او Vision له نظره

Sex	Good vision	Borderline vision	Poor vision
Male	56	48	20
Female	40	38	14
Total	4096	86	34

سرچینه: د روغتون د احصایوي ادارې راپور

په پورته جدول کي د وخت په تیریدو سره د ناروغانو دید یا Vision ښه والی پیدا کوي یعنی Good Vision یو ورځ وروسته تر عملیات ۴۰ ناروغان درلودل او یوه هفته وروسته د Good Vision لرونکو ناروغانو شمېر ۹۶ ته ورسیدی او همدارنگه یوه ورځ وروسته د عملیات ۷۰ ناروغان Borderline Vision درلودی، چي یوه هفته وروسته د Borderline Vision لرونکي ناروغانو شمېر یې ۸۶ ته ورسیدی او همدارنگه یوه ورځ وروسته تر عملیاتو ۹۶ ناروغان Poor Vision درلودی، چي یوه هفته وروسته د Poor Vision لرونکو ناروغانو شمېر یې ۳۴ ته ورسیدی.

جدول (۲): د کترکت ناروغانو سلنه د جنس له نظره

جنس	شمېر	سلنه
نارینه	۱۲۴	۵۷,۴%
ښځینه	۹۲	۴۲,۵%

سرچینه: د روغتون د احصایوي ادارې راپور

دغه ۲۱۶ ناروغان چي ۱۲۴ یې نارینه دي، چي ۵۷% کيږي او ۹۲ ناروغان یې ښځینه دي، چي ۵۳% کيږي چي د جنس له نظره په پورته جدول کي یې یادونه سوي ده، د سترگي په ډیپارتمنت کي د E,C,C,E په طریقه عملیات سوي دي.

جدول (۳): د کترکت ناروغانو سلنه د سن له نظره

عمر	۷۶-۸۵	۶۶-۷۵	۶۵-۵۶	۵۵-۴۵
د ناروغانو شمېر	۲۰	۶۹	۸۴	۴۳
سلنه	۹,۲۵%	۳۱,۹۴%	۳۸,۸۸%	۱۹,۹۰%

سرچینه: د روغتون د احصایوي ادارې راپور

د پورته جدول څخه معلومیري چي د ۶۵-۵۶ عمر لرونکي ناروغانو شمېر زیات دی، د هغه څخه وروسته ۶۶-۷۵ عمر لرونکي ناروغانو سلنه زیاته ده او وروسته د ۵۵-۴۵ عمر لرونکو ناروغانو سلنه زیاته ده.

جدول (۴): د کترکت ناروغانو سلنه د ځای له نظره

Location	Kandahar	Helmand	Oruzghan	Zabul	Other
Male	53	28	18	8	17
Female	51	22	11	4	4

سرچینه: د روغتون د احصایوي ادارې راپور

په پورته جدول کي تر ټولو ډیر ناروغان په کندهار ولایت کي چي ۵۳ نارینه او ۵۱ ښځینه ناروغان او ورسته بیا هلمند ولایت وو، چي ۲۸ نارینه ناروغان او ۲۲ ښځینه ناروغان او نور ولایتونو لکه ارزگان او زابل

اخځليکونه

- Allan, E. J., Khaimi, M. A., Jones, J., Ding, K., & Skuta, G. L. (2015). Long-term Efficacy of the Baerveldt 250 mm2 Compared with the Baerveldt 350 mm2 Implant. *Ophthalmology*, 122(3), 486-493. <https://doi.org/10.1016/j.ophtha.2014.09.002>
- Clinical Ophthalmology: A Systematic Approach (Kanski, Clinical Ophthalmology): 9780080449692: Medicine & Health Science Books @ Amazon.com. (n.d.). <https://www.amazon.com/Clinical-Ophthalmology-Jack-Kanski-FRCOphth/dp/0080449697>
- Cataracts - Symptoms and causes - Mayo Clinic. (2022, September 13). Mayo Clinic. https://www.mayoclinic.org/diseases_conditions/cataracts/symptoms-causes/syc-20353790
- Duffey, R. J., & Leaming, D. V. (2005). US Trends in Refractive Surgery: 2003 ISRS/AAO Survey. *Journal of Refractive Surgery*, 21(1), 87-91. <https://doi.org/10.3928/1081-597x-20050101-16>
- Parsons, J. H., & Miller, S. (2008). *Parsons' Diseases of the Eye*. (18th ed). University of Michigan: Chrchill Livingstone publisher, P442 .
- Savage J.A. (2006). Gonioscopy in the Management of Glaucoma. In *Focal Points Clinical Modules for Ophthalmologists*, san Francisco, AAO. Google Books. (n.d.). [https://www.google.com.af/books/edition/Diagnostic_Procedures_in_Ophthalmology/ksIDBA AAQBAJ?hl=en&gbpv=1&dq=4.%09Nema.++H,+Nema++N%3B+\(2007\)+textbook+of+ophthalmology,+2nd+Edition+jaypee+brother%E2%80%99s+publish+India:+PP+219-+237&printsec=frontcover](https://www.google.com.af/books/edition/Diagnostic_Procedures_in_Ophthalmology/ksIDBA AAQBAJ?hl=en&gbpv=1&dq=4.%09Nema.++H,+Nema++N%3B+(2007)+textbook+of+ophthalmology,+2nd+Edition+jaypee+brother%E2%80%99s+publish+India:+PP+219-+237&printsec=frontcover)
- Refractive Surgery PPP 2022. (2023, April 25). American Academy of Ophthalmology. <https://www.aao.org/education/preferred-Practice-Pattern/new-Preferredpracticepattern guideline-3>
- Rajavi Z, Molazadeh A, Ramezani, Yaseri M. A (2011). Randomized Clinical Trial Comparing Myectomy and recession in the Management of Inferior Oblique Muscle Overaction. *J Pediatr Ophthalmol Strabismus*, 48 (6), 80-375.
- Refractive Myopia by Dr Abdul Basir safi eye Surgeon from Afghanistan. (n.d.). <https://www.slideshare.net/basirsafi73/refractive-myopia-by-Dr-Abdul-basir-Safi-eye-Surgeon-from-Afghanistan>.

جدول (۷): د Iris Prolapse وقوعات د عمر له نظره

Age	45-55	56-65	66-75	76-85
Iris prolapse incidence	0	1	0	0
Percentage	0	0.46%	0	0

سرچينه: د روغتون د احصايوي ادارې راپور

مور ټول ۲۱۶ ناروغان د کترکت د عمليات لپاره پلان کړل، چي عمري د ۴۵ الی ۸۵ پوري وو او د څېړني لاندې مو ونيول، يوه ناروغ چي عمر يې ۶۱ کاله درلود Iris Prolapse ورکړی وو ، چي د عمليات څخه يوه ورځ وروسته بيرته Iris پرخپل ځای باندي Reposition شو او جرحه دوباره ترميم او Suture کړل سو .

پايله

د دې څېړني د پوره کيدنې وروسته دا څرگنده سوه، چي د کوم جنس اشخاص ډير د کترکت د ناروغی سره لاس او گريوان دي، دا هم څرگنده سوه، چي په کوم عمر کي ډير اشخاص د دې ستونزي سره ژوند کوي او همدارنگه جغرافيايي موقعيت له مخي هم څرگنده سوه، چي په کمه سيمه کي دا ډول ناروغان په ستونزو کي شپې او ورځي سبا کوي، زموږ په څېړنه کښې څرگنده سوه، چي نارينه ناروغان د ښځينه ناروغانو په نسبت زيات وه، حال دا چي په نوې نړۍ کښي د ښځو سلنه د نارينه وو سره يو شان ده. د دې علت دا دی چي زموږ په ساحه کښي ښځينه ناروغان و مربوطه مرجع ته مراجعه نه کوي او صرف نارينه حاضر وو. تداوي د عمر له پلوه ۴۵-۸۵ کالو عمر درلود، چي عمده برخه يې ۵۰-۷۴ عمر لرونکې ده او نارينه نسبت ښځينه ته ډير کم په دې آفت اخته کيږي همدارنگه هغه ناروغان چي په اطرافي ساحو کښي اوسيدل زيات په دې آفت مبتلا وه، چي علت يې د ښاري خلکو ښه اقتصاد دی، چي ناروغان و مجهزو مرکزونو ته وړي.

محدوديتونه

- د ناروغانو نه همکاري.
- د ترانسپورتي او اقتصادي ستونزو له وجي د ليري پرتو سيمو ناروغان نسي کولای چي د تداوی لپاره مراجعه وکړي.
- د روغتيايي تعليمات او تبليغاتو نه موجوديت.

Case Study of Iris Prolapse after Cataract Operation in Kandahar Mirwais Regional Hospital, Eye Surgical Ward

Dr. Mohammad Dawood Noorzad^{1*}, Dr. Zabihullah Anwary² and Dr. Sayed Bismillah Sajadi³
^{1,2,3}Lecturer, Surgical Medical Department, Faculty of Medical, Bost University,
Email: dawoodnoorzad71@gmail.com

Abstract

This research is done in Kandahar Mairwais Hospital at the Eye Department. This is a Prospective – Case Serious Descriptive Research that 216 Cataract Patients are Operated and Cured in this Hospital that the Ratio Between Male and Female is M:F 1,34:1 it Shows that in this Research the Male patients Nnumbers are 124 (57,40%) and the Female Patients Numbers are 92(42,59%).All the Patients According to the Age are Consisting from 45 years old to 85 years old so from all that Numbers just one Patient got Complication that Make the Percentage of (0,46%) from all the Patients and that Patient was a Male and Age Between 54-65 years old.as Entire the world Cataract is one of the Common Causes of the Blindness so it is very essential to get more known about the Complications of the Cataract Because if Rris prolapse is not Treated Immediately so that the Internal part of the Eye will Find a hole from External Part that is a way to Infection Pass through from and Causes Inflammation, Blindness, and Sometimes the Eye will be Completed Destroyed. In this Research According to the Age 20-80 years Old Patients were Under Research, that Most Ages were 50- 69 years Old Patients.

Key words: ECCE Procedure, Cataract Causes, Cataract Complication Iris Prolapse

BOST

Academic & Research National Journal

Volume

Issue

Year

1

2

2023

